Sjøfartsdirektoratet
Norwegian Maritime Authority

Rundskriv - Serie R

Nummer: RSR 06-2026

Dato: 29.06.2026

Saksnummer: 2026/27940

Forskrift om endring av forskrift 30. august 2016 nr. 1042 om skipsutstyr (skipsutstyrsforskriften) – frivillig utstyr

1. Endringer i skipsutstyrsforskriften fastsatt
Sjøfartsdirektoratet har i dag fastsatt endringer i forskrift 30. august 2016 nr. 1042 om skipsutstyr (skipsutstyrsforskriften).

Endringen innebærer at rederiene nå også på passasjerskip i innenriks fart frivillig kan ta om bord ulike typer navigasjonsutstyr uten at det stilles krav til rattmerking av utstyret. «Frivillig» sikter til at ingen forskrift krever at det aktuelle utstyret skal være om bord på skipet, men at rederiet av ulike grunner likevel velger å utstyre skipet med slikt utstyr.

Forskriftsendringen går ut på at noten[1] som i dag står i cellen i skjæringspunktet for kolonnen *IV. Navigasjonsutstyr* og raden *Lasteskip uten internasjonalt sikkerhetssertifikat* i Vedlegg IV til forskriften også inntas for Passasjerskip med passasjersertifikat, Passasjerskip med sikkerhetssertifikat for passasjerskip (EU) og Alle hurtiggående fartøy.

2. Høringen
Forslag til endring av skipsutstyrsforskriften ble sendt på høring den 6. mars 2026 med frist for å komme med innspill innen 15. juni. Direktoratet fikk åtte innspill til forslaget: Tre hadde ingen merknader og fem ga uttrykk for å være positive til forslaget.

Riksantikvaren ber Sjøfartsdirektoratet vurdere å utarbeide egen veiledning på området for verneverdige fartøy. Siden endringen innebærer at rederiene frivillig kan ta om bord ikke-rattmerket navigasjonsutstyr, ser ikke direktoratet behov for å utarbeide noen slik særskilt veiledning. Vi vil imidlertid kunne gi veiledning i enkelttilfeller, dersom rederier med vernede eller fredede skip ønsker det.

På bakgrunn av tilbakemeldingene konkluderer direktoratet med at forslaget kan fastsettes som forskrift uten endringer.

3. Kommentarer til endringen
Skipsutstyrsforskriften gjelder for skipsutstyr som skal plasseres eller er plassert om bord på norske skip, se § 1. Skipsutstyr skal oppfylle kravene som følger av § 2 og være rattmerket.

For passasjerskip har det blitt lagt til grunn at skipsutstyrsforskriften også stiller krav til rattmerking av utstyr som rederiene ønsker å ta om bord uten at det er krav til dette i noen av utstyrsforskriftene, det vil si såkalt «frivillig» tatt om bord.

Sjøfartsdirektoratet har mottatt henvendelser fra næringen om at denne tilnærmingen begrenser valgmulighetene for hvilket utstyr som kan tas om bord og at dette både er kostnadsdrivende og hindrer bruk av annet egnet utstyr. Næringen ønsker fleksibilitet til selv å velge tilleggsutstyr tilpasset sitt behov.

[1] «* Gjelder ikke utstyr som frivillig plasseres om bord»

Næringen har derfor ytret et ønske om at navigasjonsutstyr som de selv velger å ta om bord uten at det er krav til det i navigasjonsforskriften[2] ikke skal være underlagt krav til rattmerking.

Endringen som nå er fastsatt imøtekommer næringens ønske ved å harmonisere regelverket for lasteskip og passasjerskip på dette punktet. Endringen går ut på at noten som i dag står i cellen i skjæringspunktet for kolonnen *IV. Navigasjonsutstyr* og raden *Lasteskip uten internasjonalt sikkerhetssertifikat* i Vedlegg IV til forskriften også inntas for Passasjerskip med passasjersertifikat, Passasjerskip med sikkerhetssertifikat for passasjerskip (EU) og Alle hurtiggående fartøy.

Endringen om å tillate bruk av navigasjonsutstyr uten rattmerking også på passasjerskip innebærer at rederier kan velge å utstyre skip med ulike typer utstyr frivillig, uten at det er krav til at det skal være om bord. Dette utstyret er ikke utviklet etter en felles standard, og kvalitet og funksjonalitet kan variere. Navigasjonsutstyr i denne kategorien varierer i kvalitet og pris, og er ofte ikke utviklet for kommersiell skipsfart eller etter en felles standard, noe som kan påvirke nøyaktighet, pålitelighet og robusthet. Derfor bør slikt utstyr kun brukes som supplement til pålitelige navigasjonsmidler.

Det er viktig at frivillig utstyr brukes forsvarlig i tråd med skipssikkerhetsloven[3] § 14, som krever at skip skal navigeres slik at det ikke oppstår fare for liv, helse, miljø eller materielle verdier, og ikke forveksles med eller erstatter påkrevde navigasjonsmidler.

Seilasplanlegging, plotting og overvåking skal utføres med offisielle sjøkart og nautiske publikasjoner. Skip som seiler etter papirkart må ha nødvendige fasiliteter om bord for dette, både ved dag- og nattseilas.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen innebærer at lasteskip og passasjerskip får samme mulighet til å ta om bord frivillig utstyr som ikke er rattmerket. Forskriftsendringen pålegger ikke rederiene å anskaffe nytt utstyr. Det forventes derfor ingen negative økonomiske konsekvenser for rederiene av endringen. Endringen kan imidlertid innebære at leverandører av navigasjonsutstyr påvirkes noe, ettersom bruken av rattmerket utstyr ikke lenger vil være like styrende for hva rederiene velger å installere.

Alf Tore Sørheim
sjøfartsdirektør

Henrikke Roald
fung. avdelingsdirektør
regelverk og internasjonalt arbeid

Vedlegg:

1. Forskrift om endring av forskrift 30. august 2016 nr. 1042 om skipsutstyr
2. Høringsmatrise

[2] Forskrift 5. september 2014 nr. 1157 om navigasjon og navigasjonshjelpemidler for skip og flyttbare innretninger
[3] Lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet